

Nordmenns grensehandel

Utvikling av ny grensehandelsstatistikk og foreløpig analyse av resultater for fysisk grensehandel 1. kvartal 2022

TALL

SOM FORTELLER

NOTATER / DOCUMENTS

2022/23

Guro Henriksen og Bengt Lagerstrøm

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 8. juli 2022

ISBN 978-82-587-1563-1 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Dette notatet omhandler en ny undersøkelse om nordmenns fysiske grensehandel på dagsturer til utlandet. Statistikken Grensehandel publiseres i dag med kun totalbeløp for grensehandel. SSB vil, med finansiering fra Nærings- og fiskeridepartementet, lage ny og forbedret grensehandelsstatistikk. Statistikken vil baseres på et større utvalg og resultatene vil bli publisert på ulike varegrupper. Notatet beskriver foreløpige erfaringer med ny datafangst, metoder som planlegges for den nye undersøkelsen og gir en foreløpig analyse av resultater basert på data samlet inn for 1. kvartal 2022.

Notatet er utarbeidet av Guro Henriksen og Bengt Lagerstrøm. Forfatterne ønsker å takke Sindre Torgals, Magnar Lillegård, Gezim Seferi og Berit Svanøe-Hafstad for deres bidrag til notatet.

Statistisk sentralbyrå, 30. juni 2022

Jan Henrik Wang

Sammendrag

SSB publiserer kvartalsvis statistikk for grensehandel. Statistikken dekker nordmenns fysiske handel i utlandet på reiser uten overnatting og publiseres med totalt handlebeløp. For å få mer informasjon om nordmenns handlevaner over grensen, har det blitt utarbeidet en ny og utvidet datafangst hvor grensehandelen blir fordelt på varekategorier.

Datainnsamlingen i den nye grensehandelsundersøkelsen har blitt utformet som en webassistert spørreundersøkelse, CAWI, fremfor telefonassistert undersøkelse CATI som benyttes for datainnsamling ved kvartalsundersøkelsen. Designet som er valgt bygger på en pilotundersøkelse som ble gjennomført i 2019 ([Notater 2020/1](#)).

Den foreløpige analysen av resultatene basert på ny datafangst, viste at nordmenn grensehandlet for 2,5 milliarder kroner i 1. kvartal i 2022. Dette er noe høyere enn den offisielle grensehandelsundersøkelsen, som viste en samlet grensehandel på 2,1 milliarder kroner.

Ulike resultater kan ha forklaring i de ulike metodene som benyttes for datainnsamling. En antakelse er at de som blir bedt om å oppgi kjøpene fordelt etter varekategorier, husker mer detaljer hva som ble handlet på en grensehandelstur enn de som blir bedt om å kun oppgi samlet handlebeløp for hele handleturen.

Mat- og dagligvarer er den desidert største kategorien, etterfulgt av alkohol. Kategoriene brus og snus/tobakk er også store.

Det understrekes at dette foreløpig ikke er offisiell statistikk, og for å kunne sikre sammenlignbarhet over tid, må man både utforske nærmere seleksjonseffekter knyttet til den nye undersøkelsen, samt bygge opp en større tidslinje for å kunne ha et reelt sammenligningsgrunnlag.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Innledning	6
1.1. Bakgrunn.....	6
2. Tidligere undersøkelser	7
2.1. Tidligere pilotundersøkelser	7
2.2. Kvartalsvis grensehandelsundersøkelse	7
3. Ny undersøkelse	9
3.1. Referanseperiode og datafangst	9
3.2. Utvalg.....	9
3.3. Frafall.....	9
3.4. Utvalgsskjevhet	10
3.5. Inndeling på varekategorier	11
3.6. Utelatt fra resultatene.....	12
4. Beregninger og usikkerhet	14
4.1. Estimering av populasjonstall	14
5. Resultater	15
5.1. Hovedfunn	15
5.2. Sammenligning med Omnibusundersøkelsen	15
5.3. Sammenligning med pilotundersøkelsene	16
5.4. Sverige den soleklare ener	18
5.5. Hvor gikk handleturene?.....	19
5.6. Hvem grensehandlet?	19
6. Videre arbeid med ny grensehandelsundersøkelse	21
Vedlegg A: Tabeller	22
Vedlegg B: Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser	25
Vedlegg C: Vedlegg D: Spørreskjema	29

1. Innledning

For å kartlegge norske husholdningers utenlandstransaksjoner på reise til utlandet, gjør Statistisk sentralbyrå (SSB) en todelt datainnsamling. I reiseundersøkelsen kartlegges reiser til utlandet med overnattinger og i grensehandelsstatikken kartlegges nordmenns forbruk på reiser til utlandet uten overnattinger.

Dette notatet beskriver metodene og de foreløpige resultatene fra en ny datainnsamling for grensehandel som hadde oppstart i januar 2022.

I 2021 inngikk Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og SSB en femårig avtale som innebærer at SSB skal utvikle en ny og forbedret grensehandelsstatistikk. Den nye statistikken vil baseres på et større utvalg enn dagens [grensehandelsundersøkelse](#) og gi tall for flere detaljer knyttet til hvilke varer nordmenn handler på dagsturer til utlandet.

Resultatene som publiseres i dette notatet er ikke offisiell statistikk, men er et viktig erfaringsgrunnlag når den nye datainnsamlingen overtar som grunnlaget for offisiell statistikk fra og med januar 2023. I den offisielle grensehandelsstatistikken som blir publisert per dags dato, er datagrunnlaget samlet inn gjennom Omnibusundersøkelsen (felles datafangst for flere temaer).

SSB har samlet inn data for grensehandel og publisert tall med tidsserier tilbake til 2004. I denne undersøkelsen, heretter kalt Omnibusundersøkelsen, samles det inn data for totalt handlebeløp og samlet antall dagsturer nordmenn foretar på reiser til utlandet uten overnattinger. Disse tallene publiseres på SSB hjemmesider omtrent åtte uker etter referansekvartalet. Gjennom 2022 vil SSB kjøre to parallelle løp for innsamling av data for grensehandel; det vil fortsatt bli samlet inn data på samlet handlebeløp og dagsturer gjennom Omnibusundersøkelsen hvert kvartal. Samtidig vil det bli samlet inn data til den nye og mer omfattende grensehandelsundersøkelsen månedlig. Funnene fra de to ulike datainnsamlingene vil bli sammenliknet videre i dette notatet.

Planen er at den nye månedlige datainnsamlingen skal erstatte den kvartalsvise Omnibusundersøkelsen fra 2023. Det er viktig at SSB gjennom 2022 gjør seg erfaringer og bruker tiden til å utarbeide et godt spørreskjema for datainnsamling og lager et solid produksjonssystem for estimering og publisering av resultatene som offisiell statistikk.

1.1. Bakgrunn

I november 2018 la regjeringen frem Meld. St. 9 (2018-2019) [«Handelsnæringen - når kunden alltid har nett»](#). I meldingen ble blant annet behovet for mer statistikk for fysisk grensehandel med utlandet belyst. På oppdrag fra NFD og Finansdepartementet (FIN) startet SSB et pilotprosjekt for september 2019, der det ble samlet inn data for grensehandel fordelt på 14 varekategorier samt tjenester. Resultatene ble publisert i notatet [«Nordmenns grensehandel – Fysisk grensehandel»](#) (Notater 2020/1) som ble publisert i januar 2020.

I videre møter mellom NFD og SSB i løpet av 2020, ble det bestemt å videreføre samarbeidet og at SSB ville fortsette å innhente data for grensehandel fordelt på varekategorier. En femårskontrakt ble signert mellom de to partene 19. mai 2021, der NFD gir et økonomisk bidrag til utvikling og produksjon av ny offisiell statistikk. I utgangspunktet skulle SSB starte datainnsamling andre halvår av 2021. Koronautbruddet og strenge reiserestriksjoner, førte til at det var marginalt med grensepasseringer og svært lav grensehandel gjennom pandemien. Det var lite hensiktsmessig å starte datafangst til den nye statikken under slike omstendigheter og oppstarten av datafangsten ble derfor flyttet til januar 2022.

2. Tidligere undersøkelser

I tillegg til å publisere løpende kvartalstall for samlet handlebeløp og samlet antall handleturer i Omnibusundersøkelsen, har det blitt utført to pilotundersøkelser; en i 2010 og en i september 2019. De ulike undersøkelsene har hatt ulikt utvalg og ulike metoder for datainnsamling.

2.1. Tidligere pilotundersøkelser

I 2008 ble det gjort en pilotundersøkelse for å se på sammensetningen av grensehandel ([Granseth, 2008](#)). Den gangen ble et representativt utvalg fra fire fylker spurt om grensehandel som en del av SSBs Omnibusundersøkelse. Det ble oppnådd intervju med 225 personer, hvorav 64 hadde vært på dagstur til utlandet siste kvartal. Dette ble senere videreført til å gjelde innsamling gjennom hele 2010. Respondentene ble bedt om å fordele handlebeløpet på sju varekategorier, i tillegg ble de bedt om å oppgi hvor stort beløp som var brukt på tjenester. Dette gjør at resultatene fra 2010-piloten ikke er direkte sammenliknbare med undersøkelsen som hadde oppstart i januar i år som har 14 varekategorier samt tjenester, men resultatene kan sammenliknes på et aggregert nivå.

SSB utførte en ny pilotundersøkelse for september 2019 på oppdrag fra NFD og FIN. Respondentene besvarte spørsmålene i undersøkelsen direkte via web skjema. Undersøkelsen ble sendt ut i oktober 2019 og respondentene skulle svare for handel gjort på utenlandsreiser uten overnattinger for september. Respondentene oppga antall handleturer for måned og skulle plassere kjøpene i 14 varekategorier samt beløp brukt på tjenester og kafe- og restaurantbesøk.

Det ble trukket et representativt utvalg på 6000 personer i alderen 16–79 år fra Befolkningsregisteret. Av utvalget på 6 000 personer, valgte 2 834 personer å svare på undersøkelsen som ga en svarprosent på 47. 540 personer oppga at de hadde vært på en dagsreise til utlandet uten overnatting. Dette tilsvarer 19 prosent av nettoutvalget (dvs. de som svarte på undersøkelsen).

Inndeling på varekategorier fra 2019-piloten er identisk med inndelingen i den nye undersøkelsen som ble startet i januar 2022 og det er interessant å sammenlikne resultatene fra 2019-piloten mot resultatene fra den nye datafangsten.

2.2. Kvartalsvis grensehandelsundersøkelse

Hvert kvartal gjennomfører SSB Omnibusundersøkelsen. Til hvert kvartal blir det trukket et utvalg på 2 000 personer i alderen 16 til 79 år. Svarprosenten var på 49,1 prosent i 1. kvartal i 2022

Respondentene blir oppringt og det foretas et telefonintervju. Spørsmål om grensehandel er kun en del av hele Omnibusundersøkelsen. Andre deler av undersøkelsen omfatter spørsmål om husholdningen, reiser og ferier, vedfyring, rusvaner, arbeidsforhold, stemmegivning osv. Dette er en omfattende undersøkelse, som krever en del ressurser i form av tid å gjennomføre. Det medfører at utvalget er begrenset. Et begrenset utvalg medfører store konfidensintervall, som er beregningen SSB gjør for å beregne utvalgsusikkerhet. Usikkerheten i tallene blir ikke alltid like godt fanget opp blant brukerne av statistikken.

For grensehandel blir det spurt om antall grensekryssende turer uten overnatting siste kvartal. For den siste måneden i kvartalet spør man i tillegg om handlebeløpet på hver tur. Det antas at handlebeløpet per tur i de to første månedene i snitt er det samme som i siste måned. Siste måneds handlebeløp brukes derfor til å beregne handlebeløp de to forgående månedene.

Svakheten ved å bruke siste måneds handlebeløp for å beregne de to foregående måneders handlebeløp, er at det ikke tas hensyn til sesongvariasjoner i de ulike månedene. Mange nordmenn reiser for eksempel til Sverige på grensehandel i påsken. Hvis påsken finner sted i mars som er siste

måned i første kvartal, vil januar og februar bli beregnet utfra handlebeløp fra mars. Dette kan føre til overestimering i januar og februar. Hvis påsken er i april som er første måned i andre kvartal, så vil april bli beregnet utfra handelsbeløpet for juni, noe som kan føre til en underestimering av april.

En annen svakhet er at grensehandel innhentes gjennom Omnibusundersøkelsen. I denne undersøkelsen dekkes som nevnt en rekke tema. Respondentene kan oppleve at intervjuet tar lang tid og er for omfattende og dermed velger å avslutte intervjuet før alle spørsmål er besvart. Man kan ikke benytte data fra et avsluttet intervju i statistikkproduksjonen for grensehandel. I tillegg kan det være vanskelig for respondentene å huske hvor mange turer de har foretatt for så langt som tre-fire måneder tilbake i tid.

I den nye grensehandelsundersøkelsen, hvor datainnsamlingen startet i januar i år, skal grensehandelen fordeles på varekategorier samt tjenester. Denne inndelingen finnes ikke i Omnibusundersøkelsen. Det vil derfor foreløpig ikke være mulig å si noe om utviklingen på varekategoriene i grensehandelen med utgangspunkt i to disse kildene, men den totale grensehandelen per kvartal kan sammenliknes.

3. Ny undersøkelse

3.1. Referanseperiode og datafangst

I den kvartalsvise Omnibusundersøkelsen blir data innhentet etter avsluttet kvartal. Respondentene blir oppringt, og det blir foretatt et dataassistert telefonintervju (CATI). Denne undersøkelsen er krevende for arbeidsminne for respondentene. Etter utløpet av et kvartal blir respondentene bedt om å oppgi hva de handlet for siste måned i forrige kvartal. I tillegg blir de bedt om å oppgi antall handleturer for hele kvartalet. Det kan være utfordrende for respondenten å huske antall reiser for hele forrige kvartal, spesielt hvis intervjuet finner sted fire-fem måneder etter at handleturen eller handleturene fant sted og man har hatt flere handleturer i perioden.

Den nye grensehandelsundersøkelsen gjennomføres ved bruk av et elektronisk spørreskjema på web og datainnsamlingen starter rett etter en måned er avsluttet. De som er trukket ut i utvalget og skal representere en bestemt måned, får tilsende E-post og SMS med lenke til webskjema første virkedagen dagen i påfølgende måned etter referanseperioden. Referanseperiodene er siste måned, slik at de som skal rapportere for januar blir kontaktet i februar osv. Det blir videre sendt påminning til de som ikke har respondert dag 3, 4, 8 og 15 i denne perioden.

I den nye grensehandelsundersøkelsen er referanseperioden redusert for å løse svakheter ved kvartalsvis spørring. I stedet for å bli spurt om handleturer for hele kvartalet, blir respondentene kun spurt om handleturer for forrige måned. Når kjøpene skal fordeles på varekategorier vil det gi et mer presist og større datagrunnlag, men det øker også oppgavebyrden til respondentene.

Det er både fordeler og ulemper med å gå fra å hente inn data via et telefonintervju til et selvadministrert webskjema. Et webskjema kan besvares når det selv passer respondenten. Når man blir oppringt for å bli intervjuet kan det være et dårlig tidspunkt og man velger å avstå fra å bli intervjuet. I tillegg skal respondenten kun besvare spørsmål om grensehandel og ikke flere andre tema som i Omnibusundersøkelsen. På den andre siden mister man muligheten til å veilede respondenten gjennom spørreundersøkelsen når man går fra et telefonintervju til et skjema man selv fyller ut. Hvis respondenten misforstår, syntes noe er vanskelig eller utydelig, er dette vanskelig å korrigere i et spørreskjema som besvares på nettet.

3.2. Utvalg

Utvalget består av 24 000 personer i ett årlig trekk og randomisert i 12 månedsutvalg med personer i alderen 16-79 år per 1.1.2022. Utvalget er trukket som et selveviende sannsynlighetsutvalg i ett trinn fra SSBs demografi og befolkningsdatabase Befolkningsregisteret (BeReg)¹. For å få et mest mulig oppdatert utvalg ble det trukket så nært opp til intervjustart som praktisk mulig. Utvalget ble derfor trukket i slutten av januar 2022.

3.3. Frafall

Vi kan ikke forvente å få svar fra alle som er trukket ut til å delta i undersøkelsen. Av de 8 000 som er trukket ut og randomisert til å representere førstekvartal 2022, var en person bosatt i utlandet. Denne personen tilhører derfor ikke målpopulasjonen og er utelatt. Bruttoutvalget utgjør dermed 7 999 personer. I tillegg til avgangen var det også en stor del som ikke kunne delta på undersøkelsen. Årsaker til dette er at personene ikke ønsket å delta, at vi ikke klarte å komme i kontakt med dem

¹ BeReg er den sentrale demografi-/befolkningsdatabasen i SSB. Den oppdateres flere ganger i måneden med opplysninger fra Det sentrale folkeregisteret.

eller at de var forhindret fra å delta (pga. sykdom, språkproblemer o.l.). I denne undersøkelsen gjaldt det 4 742 personer, som utgjorde 59 prosent av bruttoutvalget. 3 257 personer, eller 41 prosent av bruttoutvalget, svarte på undersøkelsen. Etter revisjon av de innkomne skjemaene, ble 124 skjema forkastet (2 prosent), da de ikke var fullstendig utfylt. Tabell 1.1 viser hvordan svar, frafall og avganger fordeler seg i utvalget.

Tabell 3.1 Nøkkeltall datafangst. Ny grensehandelsstatistikk, 1 kvartal 2022

	Antall	Prosent
Utvalg	8 000	
Avganger	1	
Bruttoutvalg	7 999	100
Frafall	4 742	59
Påbegynte ^{1,2}	124	2
Nettoutvalg – antall svar	3 133	39
Innsamlingsmetode		Web
Feltperiode		1. februar til 31. mai 2022
Svartid gjennomsnitt/median		7/0,4 minutter

¹ Påbegynte dekker de som har åpnet, men ikke fullført hele webskjema.

² Skjemalengde er median for de som har påbegynt og fullført skjema samme dag.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Flere detaljer om svarprosent og frafallsårsaker er gjengitt i Vedlegg A: Tabell A 1. Tabellen i vedlegget viser at den viktigste frafallsårsaken var at vi ikke kom i kontakt med respondenten (58,4 prosent av bruttoutvalget). 0,7 prosent ønsket ikke å delta og 0,2 prosent var forhindret av sykdom, språkproblemer eller lignende. I tillegg kan vi se av tabellen at 40,8 prosent av utvalget begynte å svare på skjemaet, mens 1,6 prosent avsluttet før de hadde fullført skjemaet.

Frafallet varierer ikke betydelig etter kjønn og bostedsstrøk.

For alder, ser vi en klar tendens til at frafallet er størst blant unge voksne (20-29 år) for deretter å falle jevnt til aldersgruppen 65-69 år hvor frafallet er lavest (46,6 prosent).

Frafallet faller også etter utdanningsnivå. For gruppa med utdanning på grunnskolenivå eller lavere, samt de med ukjent utdanningsbakgrunn, er frafallet henholdsvis 72,3 og 73,6 prosent, mot kun 51 prosent i gruppa med høyskole- eller universitetsutdanning.

For personer med landbakgrunn fra Norge, dvs. født i Norge med norskfødte foreldre, så var frafallet 57,9. For personer med bakgrunn fra EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand var frafallet 66,7. For gruppa med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS var frafallet 68,4.

Med tanke på sivilstand, ser vi at frafallet er lavest blant gifte (55,0 prosent) og litt varierende blant de andre gruppene. Spesielt utgjør frafallet totredel av de ugifte (66,5 prosent).

Høyest frafall etter familiefase finner vi blant enslige i alderen 25-44 år. I denne gruppa utgjør frafallet syv av ti (70,3 prosent), mens den i gruppa par, 67-79 år, uten barn (19 år og yngre) bare er 51 prosent.

Det er små forskjeller i frafall etter landsdel. Høyest frafall finner vi på Vestlandet (63,2 prosent) fulgt av Trøndelag (61,9 prosent). For de andre landsdelene er det kun små forskjeller rundt 59-60 prosent.

3.4. Utvalgsskjevhet

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant dem som svarte (nettoutvalget) enn blant alle dem som er trukket ut til undersøkelsen (bruttoutvalget). Utvalgsskjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i

forhold til andre kjennemerker. På den annen side gir godt samsvar mellom fordelingene i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre, og muligens ukjente, kjennemerker. Slike skjevheter kan både oppstå i utvalgstrekkningen og fordi noen grupper i større grad svarer enn andre grupper.

Det er mer sannsynlig at avvik mellom nettoutvalget og bruttoutvalget enn mellom bruttoutvalget og populasjonen vil skape skjevheter. Avvikene mellom bruttoutvalget og populasjonen skyldes tilfeldig utvalgsvarians, og en kan forvente at de personene som trekkes ut i hver befolkningsgruppe ikke skiller seg systematisk fra dem som ikke trekkes ut. I sammenlikninger mellom nettoutvalget og bruttoutvalget er det derimot en større risiko for at de personene i en befolkningsgruppe som faktisk har deltatt (nettoutvalget), skiller seg systematisk fra de personene som ikke har deltatt (fracfallet) fordi forskjellene ikke er tilfeldige.

Hvis temaet en studerer (den avhengige variabelen) har en særlig sterk sammenheng med kjennetegnet som er skjevt fordelt i utvalget, kan en vurdere å vekte datamaterialet for å minske effekten av skjevhetene. I denne undersøkelsen har vi ikke vektet resultatene, blant annet fordi det ikke har blitt gjort i tidligere undersøkelser som det sammenliknes med. SSB vil jobbe videre med å se om det er noen effekt i å vekte resultatene.

I vedlegg A tabell A 2 vises forskjeller i sammensetningen av brutto- og nettoutvalget fordelt på kjønn, alder, utdanning, bostedsstrøk, landsdel og innvandrerbakgrunn. Kolonnen «Differanse» viser om befolkningsgruppen er over- eller underrepresentert i nettoutvalget.

Forskjellene mellom personer bosatt i ulike deler av landet eller tett/spredtbygd, samt kjønn, er ganske små og har liten betydning for resultatene. Forskjellene etter alder, utdanning og innvandrerbakgrunn, sivilstand og familiefase er derimot større. Spesielt ser vi at personer unge voksne, ugifte og uten barn er underrepresentert. Disse egenskapene er i stor grad sammenfallende. Videre ser vi at personer med lav utdanning og personer med landbakgrunn fra et annet land enn Norge også er underrepresentert.

Når noen grupper er underrepresenterte så er det også noen som er overrepresenterte. Spesielt gjelder dette personer over 50 år, de med utdanning på høyskole- eller universitetsnivå, gifte og de med landbakgrunn fra Norge. Se flere detaljer om utvalgsrepresentasjon i vedlegg A.

3.5. Inndeling på varekategorier

I pilotundersøkelsen for september 2019 ble respondentene bedt om å fordele handlebeløpet på 14 varekategorier samt å oppgi hvor stort beløp som var brukt på tjenester på dagsreise til utlandet. I den nye grensehandelsundersøkelsen er de samme kategoriene videreført:

- Mat- og dagligvarer, alle typer matvarer i tillegg til husholdningsartikler som toalettpapir, vaskepulver osv.
- Mineralvann og brus, også alkoholfritt øl
- Sjokolade og godteri
- Sigaretter og tobakk, inkludert rullepapir og sigarer
- Snus
- Øl, kun alkoholholdig
- Vin og brennevin, kun alkoholholdig vin
- Kosmetikk, hygiene- og apotekvarer
- Klær og sko, også til trening
- Elektronikk
- Bolig- og interiørvarer, inkludert møbler
- Bildeler og bilrekvisita, inkludert bildeler ved service

- Drivstoff
- Andre varer

Samt

- Kafé- og restaurantbesøk
- Andre tjenester

I Omnibusundersøkelsen samles data kun inn på samlet handlebeløp og antall dagsturer til utlandet. Resultatene fra undersøkelsen er interessante å sammenlikne med summen av varekategoriene fra den nye undersøkelsen for å se om de ulike metodene for datainnsamling har noen effekt på det estimerte totalbeløpet. I pilotundersøkelsen fra 2019 var varekategoriene identiske og resultatene kan sammenliknes til en viss grad og dette tas opp i kapittel 5. For pilotundersøkelsen som ble avviklet i 2010 var vareinndelingen grovere med 7 varekategorier. Ved å aggregere varekategoriene fra den nye undersøkelsen og bruke andelstall, kan utviklingen av grensehandel med varer delvis belyses også med 2010-undersøkelsen

Finere inndeling på varekategorier i 2019, og i den nye undersøkelsen, gjør at det ikke er hensiktsmessig å sammenlikne alle resultater opp mot 2010-resultatene. Kategoriene for «alkohol og tobakk» og «vin og brennevin,» er sammenfallende og det er interessant å sammenlikne resultatene for de tre periodene opp mot hverandre. Kategorien for mat og dagligvare er delvis sammenfallende. I 2010 inneholdt denne kategorien også sjokolade og godteri mens i 2019 og i den nye undersøkelsen er dette egne varekategorier. Det er viktig å påpeke at det er andeler og ikke beløp for hver varekategori som blir sammenliknet fordi det er målt på referanseperioder av ulik lengde; i 2010 for et år, i 2019 for en måned og i 2022 for ett kvartal.

Kafé- og restaurantbesøk samt andre tjenester er inkludert i den totale grensehandelen i dette notatet. I Omnibusundersøkelsen er disse kategoriene inkludert i den totale grensehandelen som publiseres kvartalsvis. I grensehandelspiloten for september 2019, der det var mest søkelys på varekurven, var ikke disse to kategoriene inkludert i den totale grensehandelen. Kafé- og restaurantbesøk samt andre tjenester, ble derimot omtalt som egne kategorier.

3.6. Utelatt fra resultatene

I den nye grensehandelsundersøkelsen er det tatt inn noen spørsmål som ikke har vært del av i grensehandelsstatikk tidligere. Dette er i hovedsak for dekke interne behov i SSB og data som er av spesiell interesse for seksjon for nasjonalregnskap. I tillegg må SSB møte krav fra det europeiske statistikkbyrået (Eurostat), der rapporteringskrav forplikter at SSB rapporterer data på dagsturer til utlandet.

Den nye selvadministrerte grenseundersøkelsen har i tillegg til spørsmål om antall dagsturer og handel fordelt på varekategorier, spørsmål om:

- Transportmåte på dagsreisen til utlandet
- Transportkostnader
- Formål med dagsturen til utlandet

Disse variablene vil ikke bli omtalt videre i dette notatet. Analyser av svar på spørsmålene som dekker disse variablene viser at de foreløpig ikke har tilstrekkelig kvalitet. Samtidig er dette viktige data for SSB og det jobbes videre med utformingen av spørreskjema for å bedre kvaliteten på svarene.

Det nye spørreskjema er designet for å fange opp alle som er på reiser til utlandet uten overnattinger. Det betyr at vi i tillegg til å dekke de som har vært på reise i fritiden, også skal dekke de som har vært på forretningsreise eller som pendler og har arbeidsplassen i et annet land. Vi har hatt som mål i skjemaautformingen at de som har mange dagsturer utenlands, skal slippe å fylle ut detaljerte opplysninger om hver eneste tur for en gitt måned. De har da mulighet til å fylle ut detaljer for en tur og oppgi at resterende turer er lik den de har gitt detaljerte opplysninger for. I løpet av første kvartal har det kommet inn tre slike besvarelser og disse har ikke hatt ønsket kvalitet. De er derfor utelatt fra datagrunnlaget og inngår ikke i resultatene for første kvartal i år. Etter hvert som vi får inn flere som har benyttet denne muligheten i spørreskjema, vil vi opparbeide oss mer erfaring med hvordan vi skal behandle slike tilfeller. Det vil bli jobbet videre med å utvikle metode for estimering av disse besvarelsene slik at de kan inkluderes i datagrunnlaget før den nye statistikken settes i drift i 2023.

I pilotundersøkelsen fra 2019 ble 20 respondenter ikke tatt med inn i analysen av data for grensehandel, da de hadde rapportert enten ekstremt høye eller lave verdier. I den nye undersøkelsen er det kun en respondent som er utelatt fra datamaterialet på bakgrunn av at tallene er definert som ekstremverdier.

4. Beregninger og usikkerhet

4.1. Estimering av populasjonstall

Før estimeringen av populasjonstall ble det gjennomført noen kontroller og editeringer av dataene. På skjemaet er det mulig å oppgi beløp i ulike valutaer. Disse ble regnet om til norske kroner. I noen tilfeller hadde respondenten kun oppgitt totalt handelbeløp, men ingen fordeling ned på varekategorier. Her ble handlebeløpet fordelt etter andeler for de resterende respondentene i samme landsdel.

Etter at innsamlede data var kontrollert og editert, ble det foretatt en oppblåsing av utvalget til å gjelde hele befolkningen. Estimeringen av populasjonstall tok utgangspunkt i SSBs befolkningsstatistikk (<https://www.ssb.no/statbank/table/07459/>) for 2022. Befolkningstallet i alderen 16-79 år ble fordelt på de 6 landsdelene i Norge (<https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/106>). Landsdelsinndelingen er et regionalt nivå mellom fylke og hele landet.

Tabell 4.1 Befolkning i alder 16 til og med 79 år, per landsdel, 2022

Landsdel	Befolkning 16-79 år
Oslo og Viken	1 534 680
Vestlandet	1 064 674
Agder og Sør-Østlandet	568 487
Nord_Norge	376 958
Trøndelag	368 246
Innlandet	290 861

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Videre ble befolkningstallet for hver landsdel delt på antallet respondenter i samme landsdel. Dette gir en unik oppblåsingsfaktor for hver landsdel. Oppblåsingsfaktoren ganges til slutt med handlebeløpet og antall handleturer for hver respondent.

Beregning av usikkerhet i estimatet

Utvalget til den nye grenshandelsundersøkelsen er trukket tilfeldig fra Befolkningsregisteret. Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjonen) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Denne usikkerheten kan vi beregne når vi kjenner sannsynligheten for at hver enkelt enhet i populasjonen skal bli trukket til utvalget.

Den nye grensehandelsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse, noe som medfører at det er usikkerhet knyttet til de estimerte tallene. Utvalget som undersøkelsen bygger på, er trukket som et tilfeldig utvalg. Denne utvalgsusikkerheten kan beregnes. Den fysiske grensehandelen med varer og tjenester estimeres i 1. første kvartal til å være 2,5 milliarder kroner.

Beregninger av utvalgsusikkerheten viser at den verdien vi ville fått om vi hadde spurt samtlige nordmenn i aldersgruppen 16-79 år, i stedet for et utvalg, med 95 prosent sikkerhet ville ligget innenfor intervallet: 2,3 til 2,8 milliarder kroner.

For å lese mer om statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser se Vedlegg B.

5. Resultater

5.1. Hovedfunn

Den foreløpige analysen av tall for den nye grensehandelsundersøkelsen viser at nordmenn grensehandlet for 2,5 milliarder kroner i løpet 1. kvartal 2022. Omtrent 40 prosent ble brukt på mat- og dagligvarer, og nesten 40 prosent ble brukt på varer som ofte blir omtalt som «høyt avgiftsbelagte» i Norge; brus og mineralvann, alkohol, snus og tobakk samt godteri og sjokolade.

Tabell 5.1 Grensehandel på varekategorier, 1. kvartal 2022, millioner kroner

Varekategori	Millioner kroner
Mat- og dagligvarer	1 028,4
Mineralvann og brus	248,5
Øl, alkoholholdig	187,1
Snus	153,8
Sigaretter og tobakk	143,4
Vin og brennevin	139,9
Sjokolade og godteri	136,7
Klær og sko	86,8
Kosmetikk, hygiene- og apotekvarer	69,6
Drivstoff	59,1
Andre ikke spesifiserte varer	83,5
Kafe- og restaurantbesøk	170,2
Andre tjenester	29,8
Total	2 536,9

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Det er viktig å merke seg at halve kvartalet var preget reiserestriksjoner i forbindelse med koronapandemien og at dette har hatt konsekvenser for grensehandelen. Det var først i midten av kvartalet, 12 februar 2022, at alle koronarestriksjoner ble fjernet.

5.2. Sammenligning med Omnibusundersøkelsen

I Omnibusundersøkelsen endte det totale handlebeløpet for 1. kvartal 2022 på 2,1 milliarder kroner, mens i den nye grensehandelsundersøkelsen ble handelbeløpet estimert til 2,5 milliarder.

Det kan være flere årsaker til at det totale handlebeløpet på de to undersøkelsene er ulike. Erfaringer fra andre spørreundersøkelser i SSB, antyder at respondenter ofte husker flere kostnader når de skal fordeles på ulike kategorier enn når de kun skal oppgi et totalbeløp. Ofte blir totalbeløp underrapportert, og dette kan være tilfelle i Omnibusundersøkelsen.

I Omnibusundersøkelsen er datainnsamlingen kvartalsvis og respondentene skal oppgi antall turer for hver enkelt måned i det foregående kvartalet samt handlebeløp for hver tur i den siste måneden i kvartalet. I det nye datafangstdesignet er datainnsamlingen månedlig og respondentene trenger bare å huske antall turer og beløp for den foregående måneden. Denne endringen er gjort da det forventes at respondenten husker bedre alle turer og beløp når referanseperioden er nærmere i tid og kun dreier seg om en måned. Endringen kan dermed ha ført til at vi har redusert underrapportering som skyldes at respondenten ikke husker alle turer gjennomført i referanseperioden.

Et annet tilfelle hvor underrapportering kan oppstå, er når respondentene blir bedt om å oppgi handlebeløp brukt på typiske usunne varer. Grensehandel blir ofte omtalt som «harryturer» eller «harryhandel» Det kan oppfattes som skamfullt for respondentene å oppgi store handlebeløp eller mange «harryturer» når det må formidles i et telefonintervju. Det er derfor mulig at beløp brukt på slike varer blir underrapportert ved telefonintervju og det kan oppstå en underrapportering i

Omnibusundersøkelsen, mens det er mulig respondentene er mer ærlige om handlebeløp på denne type varer når de kan svare selvadministrert og anonymt på et web-skjema som er grunnlaget for nye grensehandelsundersøkelsen.

Avviket mellom ny og gammel undersøkelse vil bli analysert videre for årgangen 2022 når vi har flere kvartaler tilgjengelig for å kunne slå fast om det er en systematisk høyere verdi eller om det er tilfeldig variasjon innenfor usikkerhetsmarginen.

5.3. Sammenligning med pilotundersøkelsene

Pilotundersøkelsen fra 2010, hadde en annen vareinndeling enn den nye grenseundersøkelsen og det er derfor ikke mulig å direkte sammenlikne grensehandelen på alle varegrupper mellom disse to undersøkelsene. Ved å aggregere varegruppene fra den nye undersøkelsen, kan vi likevel gjøre visse sammenlikninger av andelene for de ulike varegruppene som har blitt handlet på grensehandel. sammenlikning av andeler er omtalt i kapittel 5.3.1 og 5.3.2.

Tall fra grensehandelspiloten viste at nordmenn handlet for 2 milliarder kroner på dagsturer til utlandet i september 2019, mens tall fra den nye undersøkelsen viser at grensehandelen endte på 2,5 milliarder kroner for hele 1. kvartal i år. Dette kan tyde på en viss overrapportering av tall for september 2019. I pilotundersøkelsen ble det kun hentet inn tall for en måned og det er derfor usikkert om det høye handlebeløpet skyldtes overrapportering eller om grensehandelen faktisk var så høy i september 2019.

Etter pilotundersøkelsen, gjorde SSB seg noen erfaringer og forbedret skjema og produksjonsprosessen for å bedre kvaliteten på de rapporterte tallene. Når SSB får samlet inn lengre tidsserier med tall i den nye grenseundersøkelsen, vil vi med større grad av sikkerhet kunne analysere nivå og utviklingen i grensehandel over tid.

5.3.1. Sammenlikning på varegrupper

I pilotundersøkelsen for september 2019 var varegruppene identiske med den nye grensehandelsundersøkelsen, men grunnet den store differensen i handlebeløpene og at den nye undersøkelsen har kvartal som analyseperiode er det mer hensiktsmessig å sammenlikne andeler fremfor beløp på de ulike varegruppene.

Mest mat- og dagligvarer

Nordmenn handlet mat og dagligvarer for litt over 1 milliard kroner i 1. kvartal i 2022. Dette er varegruppen hvor det ble brukt klart mest penger og dette tilsvarer 40,5 prosent av det totale beløpet estimert for grensehandel i 1. kvartal 2022.

I de tidligere pilotundersøkelsene var også matvarer den varekategorien hvor det ble lagt igjen mest penger. I september 2019 gikk 30,7 prosent av grensehandelen til mat og dagligvarer, mens i 2010 var det 49 prosent. I 2010-undersøkelsen dekket denne varegruppen også sjokolade og godteri som betyr at kategorien ikke er fullt ut sammenlignbar i den eldste undersøkelsen.

Brus og mineralvann

Nordmenn bruke nesten 249 millioner kroner på denne varegruppen på dagsturer i utlandet i 1. kvartal. Dette tilsvarer 9,8 prosent av all grensehandelen og resultatene er ganske like de fra september 2019, da det ble oppgitt at 9,6 prosent ble brukt på brus og mineralvann.

Alkohol

Den nye grensehandelsundersøkelsen viser at det ble brukt 188 millioner kroner på alkoholholdig øl i 1. kvartal. I tillegg ble det handlet vin og brennevin for 140 millioner kroner. Til sammen utgjør dette 328 millioner kroner som ble brukt på alkoholholdige drikkevarer. Dette tilsvarer 12,9 prosent av den totale grensehandelen. Dette er en nedgang fra de tidligere pilotundersøkelsene der alkoholholdige drikkevarer stod for 16,6 prosent av varekurven vi handlet på grensehandel både i september 2019 og i 2010.

Hvis en ser på de to ulike kategoriene hver for seg, så er andelen øl som ble handlet på grenseturer veldig lik i 1. kvartal i 2022 og i september 2019 med henholdsvis 7,4 og 7,6 prosent av handlekurven. For vin og brennevin derimot, var det en nedgang. Andelen var på 8,9 prosent i september 2019 mens andelen er estimert til 5,5 prosent av den totale grensehandelen i 1. kvartal i år.

Snus og tobakk

11,7 prosent av grensehandelen i 1. kvartal 2022 ble brukt på snus og tobakk. Som i september 2019, handlet nordmenn noe mere snus enn tobakk. Det ble handlet snus for 153,8 millioner kroner og tobakk for 143,8 millioner kroner, som til sammen gir et handlebeløp på 297,6 millioner kroner. I september 2019 stod snus og tobakk for til sammen 14,5 prosent av grensehandelen, i 2010 var andelen på 13,6 prosent.

Sjokolade og godteri

Nordmenn handlet sjokolade og godteri for 136,7 millioner kroner, og dette tilsvarer 5,4 prosent av all grensehandel i 1. kvartal 2022. I september 2019 var andelen på 6,1 prosent. For 2010-undersøkelsen gikk denne varekategorien inn under matvarer eller andre varer, så det er ikke mulig å si noe om utviklingen fra da.

Andre varer

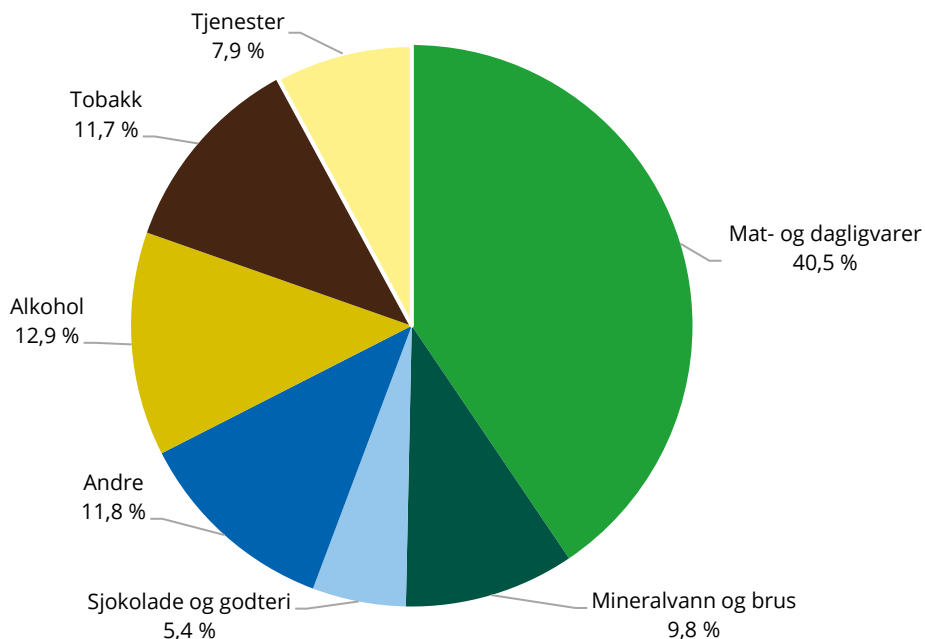
Varekategorier utenom de som er nevnt ovenfor, utgjorde til sammen 12 prosent eller 299 millioner kroner av grensehandelen i 1. kvartal. Størst blant de andre varene var klær og sko som utgjorde 3,4 prosent av den totale grensehandelen. Dette tilsvarer omtrent 86,8 millioner kroner. Det ble brukt 69,6 millioner kroner på kosmetikk og apotekvarer, 2,7 prosent av handelen. Drivstoff stod for 2,3 prosent, noe som tilsvarer 59 millioner kroner. Andre, ikke spesifiserte varer eller kjøp, stod for 3,3 prosent.

Kafé- og restaurantbesøk og andre tjenester

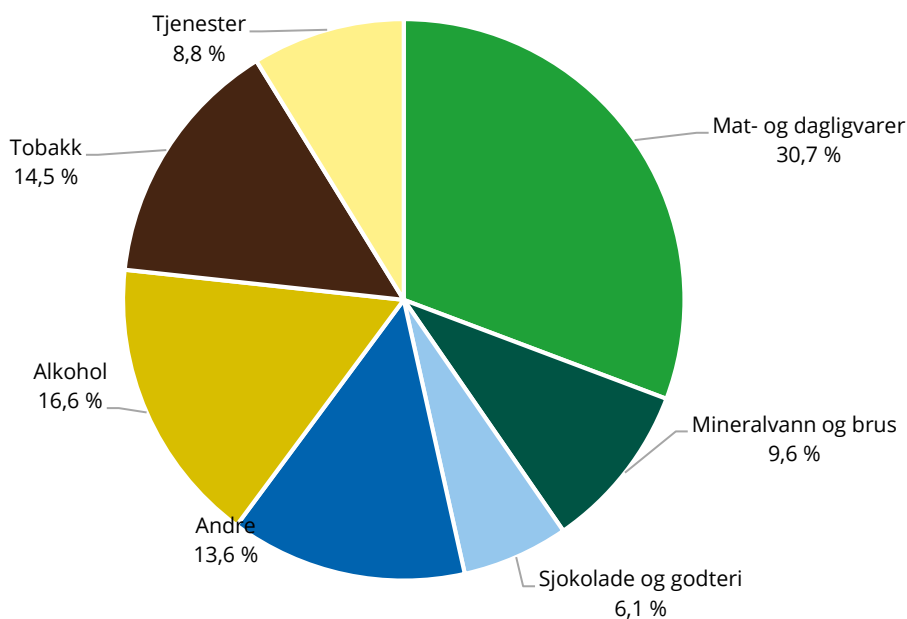
Når nordmenn dro på dagsturer til utlandet i 1. kvartal 2022, la de igjen 170 millioner kroner på kafé- og restaurantbesøk. Dette tilsvarer 6,7 prosent av all grensehandel i denne perioden. I september 2019 var andelen på 5,4 prosent. Samtidig bruke vi 29,8 millioner kroner på andre tjenester, 1,2 prosent av grensehandelen. I kategorien andre tjenester ligger for eksempel service på bil, frisørtime eller tannlege. I september 2019, brukte vi 3,4 prosent av grensehandelen på andre tjenester.

5.3.2 Handlekurven 1. kvartal 2022 og september 2019

I handlekurven fra 1. kvartal i år, er det en større andel mat- og dagligvarer enn det var i september 2019. For varekategoriene «mineralvann og brus» og «sjokolade og godteri» er det ikke store forskjeller i andelene. Andelen av varekurven som inneholder varekategoriene «alkohol» og «tobakk» er redusert fra september 2019 til 1. kvartal i år.

Figur 5.1 Andeler i varekurven. 1. kvartal 2022

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. [Se figurdata 1.1 i Tallgrunnlag til figurer](#)

Figur 5.2 Andeler i varekurven. September 2019

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. [Se figurdata 1.1 i Tallgrunnlag til figurer](#)

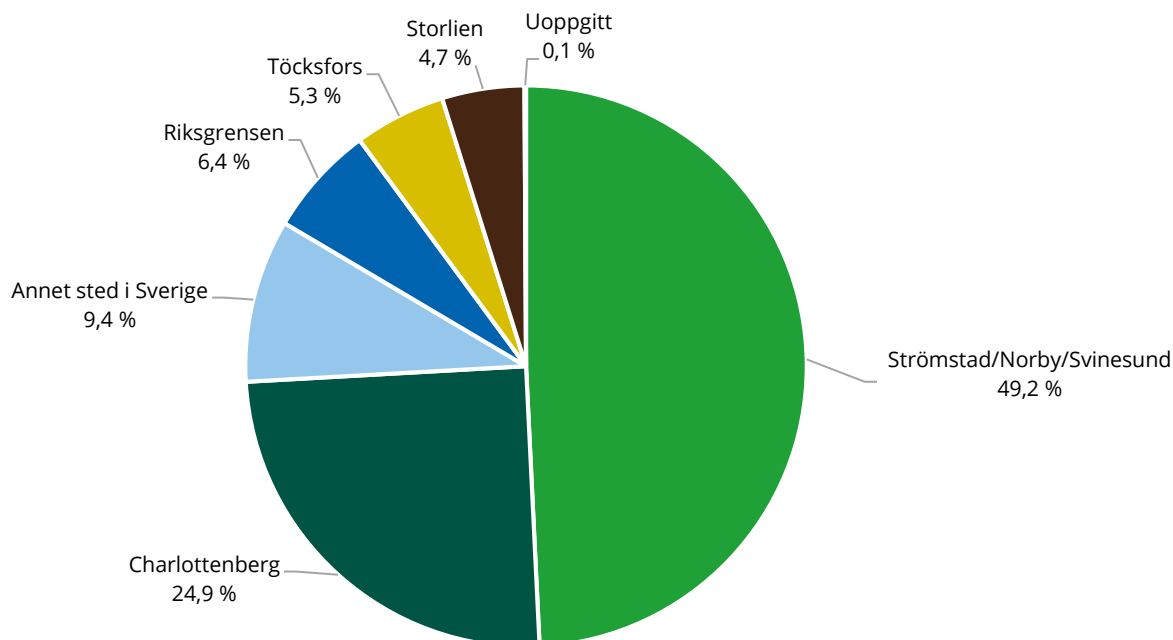
5.4. Sverige den soleklare ener

At de fleste tenker på Sverige når de hører ordet grensehandel, er ikke tilfeldig. Den foreløpige analysen av resultatene viser at nordmenn grenshandlet for 2,5 milliarder kroner på dagsturer til utlandet i 1. kvartal 2022 og hele 2 milliarder av disse kronene ble brukt i Sverige. Dette tilsvarer en andel på 80,6 prosent av all grensehandel. På andre plass er Finland med 4,4 prosent av all grensehandel, fulgt av Danmark med 4 prosent og Russland med 1 prosent. Andre destinasjonsland for grensehandel utgjør 9,9 prosent.

5.5. Hvor gikk handleturene?

Området Strømstad/Nordby/Svinesund er den mest populære destinasjonen for grensehandel i Sverige. Her la nordmenn igjen litt over 1 milliard kroner på grensehandel i 1. kvartal i år. Dette tilsvarer 49 prosent av all grensehandel i Sverige. På andreplass følger Charlottenberg som stod for omtrent 25 prosent av grensehandelen til Sverige, noe som utgjør 509 millioner kroner.

Figur 5.3 Grensehandel i Sverige etter sted. Andeler. 1. kvartal 2022

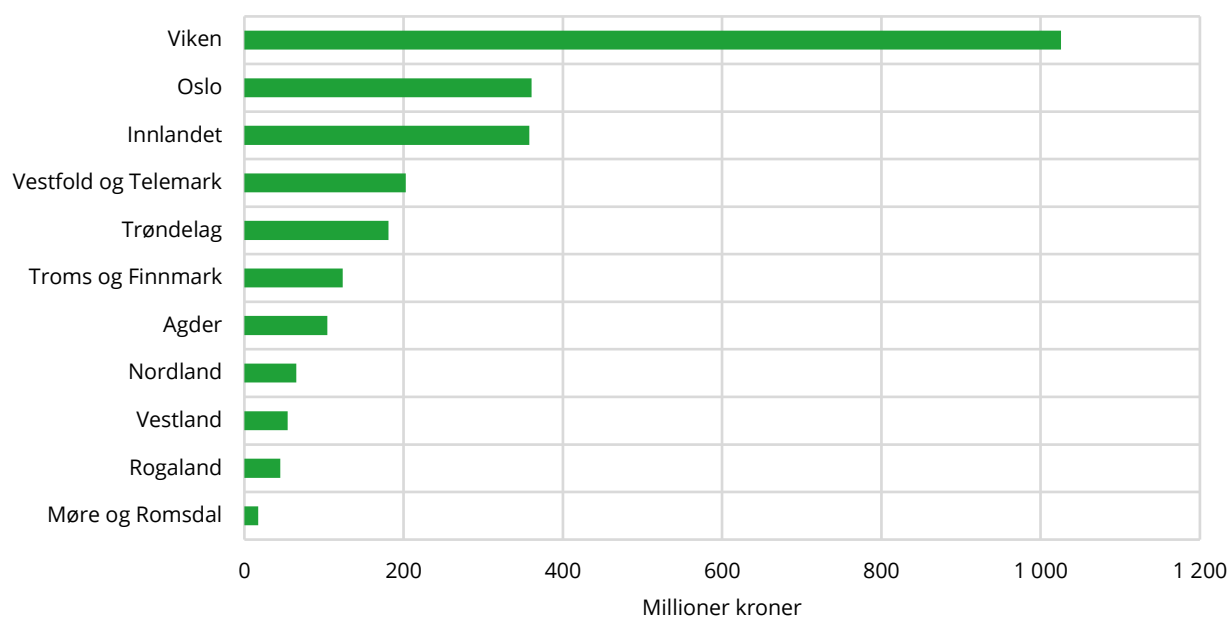

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. [Se figurdata 1.1 i Tallgrunnlag til figurer](#)

5.6. Hvem grensehandlet?

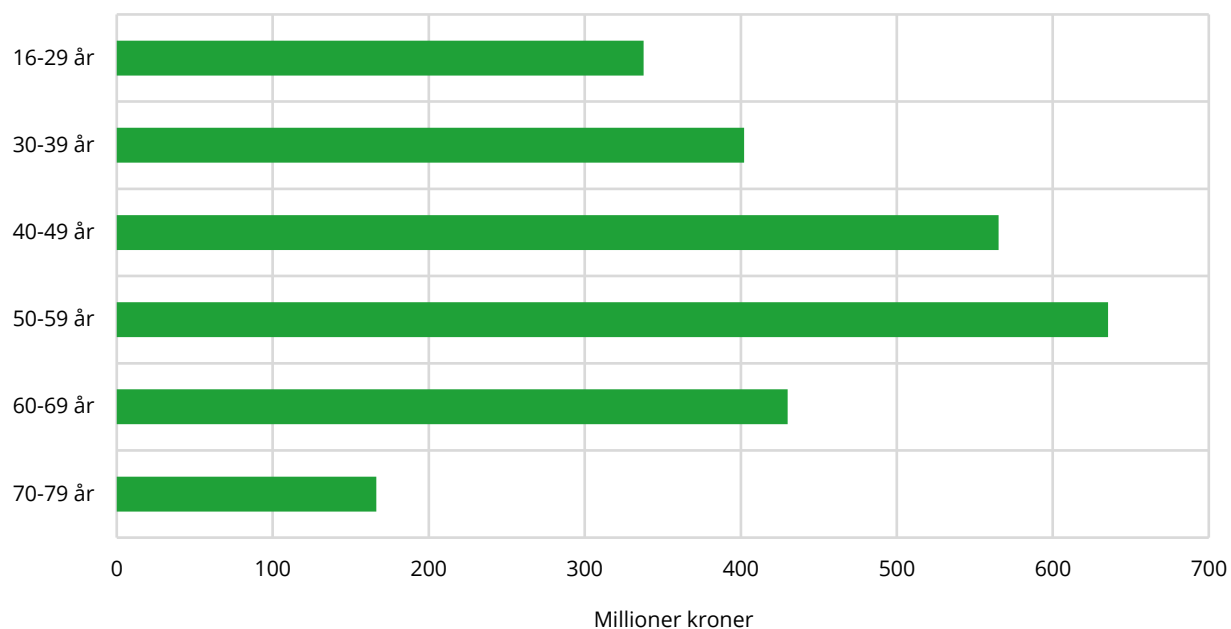
Nordmenn grensehandlet for omtrent 2,5 milliarder kroner i 1. kvartal i år. I samme periode ble det foretatt litt under 1,2 millioner handleture. Det vil si at de som var på handletur i gjennomsnitt brukte 2176 kroner på hver dagstur over grensen. Omnibusundersøkelsen viser til sammenligning at nordmenn i gjennomsnitt handlet for 2000 kroner per handletur i 1. kvartal i år.

Det er naturlig nok regionale forskjeller når det kommer til hvem som grensehandlet. Østlendingene er de som la igjen klart mest kroner. Mest grensehandel stod bosatte i Viken for, med drøye 1 milliard kroner. Bosatte i Oslo og i Innlandet la igjen de nest største handlebeløpene. Bosatt i de to fylkene grensehandlet for henholdsvis 361 og 358 millioner kroner.

Figur 5.4 Handlebeløp i millioner kroner etter bostedsfylke. 1. kvartal 2022

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. [Se figurdata 1.1 i Tallgrunnlag til figurer](#)

Ser en på aldersinndelingen, var det aldersgruppen fra 50 til 59 år som brukte mest penger, etterfulgt av de mellom 40 og 49 år. Den eldste aldersgruppen var den som brukte minst etterfulgt av den yngste aldersgruppen.

Figur 5.5 Handlebeløp i millioner kroner etter aldersgruppe. 1. kvartal 2022

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. [Se figurdata 1.1 i Tallgrunnlag til figurer](#)

6. Videre arbeid med ny grensehandelsundersøkelse

Etter å ha samlet inn data for årets tre første måneder, har SSB gjort seg noen erfaringer i arbeidet med den nye grensehandelsundersøkelsen.

Pilotundersøkelsen fra september 2019, ble brukertestet og en av anbefalingene derfra var å dele spørsmål om handlingen i to bolker i spørreskjema; en bolk for handling gjort i dagligvarebutikker og en bolk for handling gjort i andre butikker. Dette betyr at respondentene først blir spurt om de har handlet i dagligvarebutikker. Svarer de ja, blir de bedt om å fordele kjøp i dagligvarebutikkene på varegrupper. Når denne bolken er utfylt, blir respondenten sendt videre til neste bolk. Hvis det har blitt handlet i andre butikker, skal disse beløpene også fordeles på varekategorier. Varekategoriene er ikke identiske i de to bolkene, men i stor grad overlappende. Her viser erfaringen at en del respondenter misforstår skjema og fører identiske beløp for identiske varer i begge bolkene og vi ender da opp med dobbeltføring av handlebeløpene. Hvis respondenten har dobbeltført mange varer og store beløp, er det tydelig at kjøp har blitt dobbeltført. Men, hvis beløpene er mindre og det føres på en eller to varer, er det verre å avsløre dobbeltføringer. I tallgrunnlaget som presenteres i dette notatet er alle dobbeltføringer forsøkt fjernet. SSB skal jobbe videre med å forbedre spørreskjema og produksjonssystemet slik at vi unngår og enklere avslører det som kan være dobbeltføringer.

En annen utfordring med spørreskjema for grensehandel er bolken for dagligvarehandel. Her skal respondentene først oppgi det totale beløpet de har handlet for i dagligvarebutikker for deretter å fordele dette beløpet på varegrupper. I omtrent en av tre besvarelser stemmer ikke delsummene med totalsummene. Det har blitt gjort endringer i spørreskjema fra og med utsending av undersøkelsen for april. Da er det lagt inn noen kontroller slik at respondentene får vite at totalsum og delsummer på de ulike varegruppene, ikke stemmer overens. Respondentene kan da velge å gå videre i skjema med visshet om feilen, eller de kan gå tilbake for å korrigere tall. SSB har valgt å ikke legge inn for strenge kontroller i spørreskjema. Erfaringer viser at vi da kan miste respondenter som blir frustrerte og velger å avbryte spørreundersøkelsen.

Resultatene i dette notatet bygger på resultatene i totalsummene for bolken i spørreskjema om handel i dagligvarebutikker. Vår hypotese er at respondentene husker bedre hvor mye de brukte totalt i dagligvarebutikken, fremfor å huske verdien av de enkelte varene. I de tilfellene der summen av beløpene for varegruppene ikke stemmer overens med totalsummen som er rapportert blir delsummene justert forholdsmessig slik at de stemmer med totalsummen. SSB følger utviklingen i kvaliteten på svarene og vil gjøre forbedringer i spørreskjema der det er nødvendig.

Noen varekategorier i undersøkelsen er svært lite brukt av respondentene og en varekategori er ikke benyttet i det hele tatt. SSB vurderer fortløpende om en eller flere detaljerte varekategorier bør fjernes fra spørreskjema. En slik justering kan også bidra til å lette oppgavebyrden for respondentene.

Sammenligningen mellom Omnibusundersøkelsen og den nye datainnsamlingen for mer detaljert grensehandel, er begrenset til rekrutterings- og representasjonsaspekter ved de to ulike innsamlingsdesignene. I tillegg til rekruttering og representasjon, bør det også undersøkes om svarfordelinger påvirkes av endring i innsamlingsmetode. Dette er imidlertid ikke gjort i dette notatet.

Erfaringer fra datainnsamling for første kvartal i år, viser at det er hensiktsmessig å fortsette kvartalsvis publisering av grensehandelstall når vi skal gå over til ny datainnsamling med varekurv fra nyttår i 2023. Selv om data blir innhentet månedlig, er datagrunnlaget for mangelfullt og usikkerheten for stor til å forsvare en månedlig publisering.

Vedlegg A: Tabeller

Tabell A 1: Svarprosent og frafallsårsaker etter kjønn, alder, utdanning, landbakgrunn, sivilstand, familiefase, bostedsstrøk og landsdel. Prosent

	Intervju	Påbegynt	Ønsker ikke delta	Forhindret	Ikke kontakt	I alt
Alle	39,2	1,6	0,7	0,2	58,4	7 999
Kjønn						
Mann	39,3	1,6	0,9	0,2	57,9	4 142
Kvinne	39,0	1,5	0,5	0,1	58,9	3 857
Aldersgrupper						
15-19	38,9	3,2	0,0	0,2	57,7	496
20-24	28,1	1,5	0,6	0,0	69,7	661
25-29	27,0	0,9	0,6	0,1	71,4	679
30-34	31,0	1,9	1,1	0,0	66,0	810
35-39	34,3	1,5	0,6	0,0	63,7	721
40-44	38,7	1,5	0,1	0,1	59,5	684
45-49	38,8	2,0	0,6	0,1	58,5	686
50-54	42,4	1,2	0,8	0,0	55,6	729
55-59	46,6	1,9	0,6	0,2	50,8	638
60-64	48,3	1,0	0,5	0,5	49,8	601
65-69	53,4	1,5	1,5	0,0	43,5	524
70-74	51,8	1,6	1,1	0,5	45,0	442
75-79	41,8	0,0	1,5	0,6	56,1	328
Utdanningsnivå						
Grunnskole eller lavere	29,7	2,4	0,4	0,4	67,1	1 787
Videregående skole	37,9	1,3	0,9	0,1	59,9	2 980
Høyskole- eller universitetsutdanning	49,0	1,3	0,8	0,1	48,9	2 743
Ukjent utdanning	26,4	1,8	0,2	0,0	71,6	489
Landbakgrunn						
NORGE	42,1	1,4	0,8	0,1	55,6	5 673
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	33,3	1,4	0,5	0,1	64,7	1 056
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	31,6	2,7	0,5	0,3	65,0	1 198
Ukjent	23,6	0,0	0,0	0,0	76,4	72
Sivilstand						
Ugift	33,5	1,5	0,6	0,1	64,2	3 710
Gift	45,0	1,7	0,9	0,1	52,4	3 159
Enke/enkemann	40,3	1,5	0,0	1,0	57,1	196
Skilt	43,0	1,2	0,7	0,2	54,9	831
Separert	32,4	0,0	1,0	0,0	66,7	102
Familiefase						
Enslig <=24 år, hos foreldre (uten partner)	34,7	1,8	0,4	0,1	63,0	827
Enslig <=24 år, andre (uten partner)	28,0	3,2	0,0	0,0	68,8	311
Enslig 25-44 år (uten partner)	29,7	1,1	0,8	0,1	68,3	1 589
Par, 16-44 år, uten barn (19 år og yngre))	37,3	4,8	0,0	0,0	57,9	126
Enslig med barn (uten partner)	35,8	1,7	0,5	0,2	61,9	640
Par med barn, yngste 0-6 år	37,0	2,2	0,9	0,0	59,9	454
Par med barn, yngste 7-19 år	45,3	1,6	0,1	0,0	52,9	801
Par, 45-66 år, uten barn (19 år og yngre))	48,4	1,8	1,1	0,2	48,5	990
Par, 67-79 år, uten barn (19 år og yngre))	51,0	0,6	1,5	0,2	46,7	657
Enslig 45-66 år (uten partner)	39,6	1,2	0,8	0,2	58,3	1 192
Enslig 67-79 år (uten partner)	47,1	1,5	1,0	0,7	49,8	412
Tettbygd/spredtbygd						
Spredtbygd	39,4	1,4	0,7	0,1	58,3	1 425
Tettbygd	39,1	1,6	0,7	0,2	58,4	6 574
Landsdel						
Oslo og Viken	40,6	2,2	0,7	0,2	56,3	2 935
Innlandet	40,5	1,5	1,3	0,4	56,3	538

	Intervju	Påbegynt	Ønsker		Ikke kontakt	I alt
			ikke delta	Forhindret		
Agder og Sør-Østlandet	39,2	1,3	0,8	0,0	58,8	1 031
Vestlandet	36,8	0,8	0,5	0,1	61,8	2 075
Trøndelag	38,1	1,8	0,9	0,3	59,0	685
Nord-Norge	40,1	1,5	0,5	0,0	57,8	

Tabell A 2 Brutto-, nettoutvalg og forskjellen mellom brutto- og nettoutvalg etter kjønn, alder, utdanning, landbakgrunn, sivilstand, familiefase, bostedsstrøk og landsdel. Prosent

	Brutto-utvalg	Netto-utvalg	Differanse
Alle	100,0	100,0	0,0
Kjønn			
Mann	51,8	52,0	0,2
Kvinne	48,2	48,0	-0,2
Aldersgrupper			
15-19	6,2	6,2	0,0
20-24	8,3	5,9	-2,3
25-29	8,5	5,8	-2,6
30-34	10,1	8,0	-2,1
35-39	9,0	7,9	-1,1
40-44	8,6	8,5	-0,1
45-49	8,6	8,5	-0,1
50-54	9,1	9,9	0,7
55-59	8,0	9,5	1,5
60-64	7,5	9,3	1,7
65-69	6,6	8,9	2,4
70-74	5,5	7,3	1,8
75-79	4,1	4,4	0,3
Utdanningsnivå			
Grunnskole eller lavere (0,1,2)	22,3	16,9	-5,4
Videregående skole (3,4,5)	37,3	36,1	-1,2
Høyskole- eller universitetsutdanning (6,7,8)	34,3	42,9	8,6
Ukjent utdanning (9, tom)	6,1	4,1	-2,0
Landbakgrunn			
NORGE	70,9	76,2	5,2
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	13,2	11,2	-2,0
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS	15,0	12,1	-2,9
Ukjent	0,9	0,5	-0,4
Sivilstand			
Ugift	46,4	39,7	-6,7
Gift	39,5	45,3	5,8
Enke/enkemann	2,5	2,5	0,1
Skilt	10,4	11,4	1,0
Separert	1,3	1,1	-0,2
Gjenlevende partner	0,0	0,0	0,0
Familiefase			
Enslig <=24 år, hos foreldre (uten partner)	10,3	9,2	-1,2
Enslig <=24 år, andre (uten partner)	3,9	2,8	-1,1
Enslig 25-44 år (uten partner)	19,9	15,1	-4,8
Par, 16-44 år, uten barn (19 år og yngre))	1,6	1,5	-0,1
Enslig med barn (uten partner)	8,0	7,3	-0,7
Par med barn, yngste 0-6 år	5,7	5,4	-0,3
Par med barn, yngste 7-19 år	10,0	11,6	1,6
Par, 45-66 år, uten barn (19 år og yngre))	12,4	15,3	2,9
Par, 67-79 år, uten barn (19 år og yngre))	8,2	10,7	2,5
Enslig 45-66 år (uten partner)	14,9	15,1	0,2
Enslig 67-79 år (uten partner)	5,2	6,2	1,0
Tettbyggs/spredtbygd			
Spredtbygd	17,8	17,9	0,1

	Brutto-utvalg	Netto-utvalg	Differanse
Tettbygd	82,2	82,1	-0,1
Landsdel			
Oslo og Viken	36,7	38,0	1,3
Innlandet	6,7	7,0	0,2
Agder og Sør-Østlandet	12,9	12,9	0,0
Vestlandet	25,9	24,4	-1,6
Trøndelag	8,6	8,3	-0,2
Nord-Norge	9,2	9,4	0,2

Vedlegg B: Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser

Utvalget til ny grensehandelsstatistikk er trukket tilfeldig fra Befolkningsregisteret. Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjonen) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Denne usikkerheten kan vi beregne når vi kjenner sannsynligheten for at hver enkelt enhet i populasjonen skal bli trukket til utvalget.

Metoden som brukes til å beregne et anslag (estimatet), kalles en estimator. Det er to aspekter ved en estimator som er viktige. For det første bør estimatoren gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den "treffer målet" i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er *forventningsrett*. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Det er denne variasjonen som er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er *standardfeilen*, *SE* (fra det engelske begrepet "standard error"), til estimatet. *SE* er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. *SE* forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien.

Som en illustrasjon: La oss si vi ønsker å estimere prosentandelen kvinner, P_0 , i en befolkning (populasjon) med størrelse N . Anta utvalget av størrelse n er trukket tilfeldig, det vil si at alle enheter har samme sannsynlighet n/N for å bli med i utvalget. La P være prosentandelen kvinner i utvalget. Da er P en forventningsrett estimator for P_0 og standardfeilen er gitt ved:

$$SE(P) = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}.$$

Estimeringsfeilen vi begår er forskjellen mellom P og P_0 . Denne er selvfølgelig ukjent, men vi kan gi et anslag, *feilmarginen*, på hvor stor den med en gitt sannsynlighet kan være. Feilmarginen er definert som $2 \cdot SE$. Intervallet

$$(P - 2 \cdot SE, P + 2 \cdot SE)$$

er et 95 prosent konfidensintervall. Det betyr at sannsynligheten for at intervallet dekker den sanne verdien P_0 er 0,95 (95 prosent). Eller sagt på en annen måte, ved gjentatte utvalg så vil 95 prosent av intervallene dekke den sanne verdien P_0 . Vi sier da at det er 95 prosent *sikkerhet* for at det *beregnete* intervallet dekker den sanne verdien. For utledning av disse formlene og tilsvarende resultater for andre typer variable og for mer kompliserte utvalgsplaner som stratifiserte utvalg og flertrinnsutvalg viser vi til Bjørnstad (2000).

I faktaboksen oppsummeres begrepsdefinisjoner og formler for estimering av prosenttall i en populasjon.

Statistisk usikkerhet for estimering av prosentandel av et kjennetegn ved enkelt tilfeldig utvalg

N	antall enheter i populasjonen
n	antall enheter i utvalget, trukket enkelt tilfeldig
P_0	prosentandel i populasjonen med kjennetegn a
x	antall enheter i utvalget med kjennetegn a
P	prosentandel i utvalget med kjennetegn a , $P = 100 \cdot (x/n)$
$100 - P$	prosentandel i utvalget som ikke har kjennetegn a

$$\text{Utvalgsvarians } \text{Var}(P) = \frac{P_0(100 - P_0)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)$$

95 prosent konfidensintervall for P_0 : $P \pm 2 \cdot SE$

$$\text{Standardfeil: } SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$$

$$\text{Feilmargin} = 2 \cdot SE$$

I de fleste utvalgsundersøkelsene i SSB utgjør utvalget en svært liten del av populasjonen. Undersøkelsene tar sikte på å dekke store populasjoner, som for eksempel den norske befolkningen i sin helhet, alle arbeidstagere, alle norske bedrifter osv. Utvalgene som skal dekke disse populasjonene er små i forhold til populasjonsstørrelsene. Det betyr at utvalgsandelen n/N er negligierbar i formelen for SE , og vi kan benytte formelen:

$$SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n}}$$

Vi legger merke til at konfidensintervallets størrelse er avhengig av størrelsen på utvalget, men ikke av populasjonen. Standardfeilen blir mindre dess flere som er med i utvalget, og sammenhengen mellom størrelsen på standardfeilen og n er ikke lineær. For å få standardfeilen halvert, med samme verdi av P , så må utvalgsstørrelsen firedobles.

Vi ser at standardfeilen er størst når utvalgsresultatet er 50 prosent, og avtar symmetrisk etter hvert som prosentandelen nærmer seg 0 og 100. I stedet for å foreta beregninger for hvert enkelt resultat, kan tabell B.1 benyttes. Den viser standardfeil for observerte prosentandeler etter utvalgets størrelse, trukket enkelt tilfeldig.

Tabell B.1 Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg

n: \ P:	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	45/55	50/50
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,4	9,7	10	10,2	10,2
100	2,2	3	3,6	4	4,4	4,6	4,8	4,9	5	5
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
400	1,1	1,5	1,8	2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5
600	0,9	1,2	1,5	1,6	1,8	1,9	1,9	2	2	2
800	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
1000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1200	0,6	0,9	1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
1500	0,6	0,8	0,9	1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
2000	0,5	0,7	0,8	0,9	1	1	1,1	1,1	1,1	1,1
2500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1	1	1	1
3000	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9

Et utvalgsresultat på 50 prosent fra enkelt tilfeldig utvalg med 1000 enheter har en standardfeil på 1,6 prosentpoeng. Dvs. at feilmarginen er 3,2 prosentpoeng og 95 prosent konfidensintervall er (46,8 - 53,2) prosent. Vi kan anslå med 95 prosent sikkerhet at andelen i populasjonen ligger mellom 46,8 og 53,2 prosent.

Eksempel på bruk av formel og tabell

Vi ønsker å anslå hvor mange som har vært på grensehandel i perioden. Vi har fått svar fra 3 133 respondenter (n) som er trukket fra den norske befolkningen mellom 18 og 79 år, som tilsvarer omtrent 4 000 000 personer (N). ZZ (x) av de spurte oppgir at de har vært på en slik tur, mens de resterende 3 133-ZZ har ikke. Andelen som har vært på grensehandel er da $x/n = ZZ / 3\,133 = X$, eller X prosent. Siden $n/N = 0,0005$ så kan vi bruke den forenklete formelen for SE og får konfidensintervallet:

$$X \pm 2 \sqrt{\frac{X(100-X)}{3133}} = X \pm 2(Y) = X \pm 2(Y)$$

Estimatet for andelen nordmenn på grensehandel i 1. kvartal 2022 er X . Feilmarginen for estimatet er $2(Y)$, mens konfidensintervallet med 95 prosent sikkerhet forteller at andelen ligger mellom $X-2Y$ og $X+2Y$ prosent.

Vi kan også bruke tabell B.1. Vi går inn på raden WWW og kolonnen UUU; som er kolonnen som ligger nærmest resultatet. I tabellen leser vi at standardfeilen er X . Et 95 prosent konfidensintervall blir da $X \pm 2(Y)$ som er tilnærmet det samme som over.

Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen. Datainnsamlingen i denne undersøkelsen ble gjort med et web-skjema.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle filtre i spørreskjemaet programmeres på forhånd, og vi kan dermed redusere faren for at feil personer får feil spørsmål. Videre har vi lagt inn funksjoner i skjemaet som skal hjelpe respondentene å fordele totaler i ulike kategorier i handlekurven. Samtidig ligger det farer i det at filtrene og annet programmeres på forhånd ved at eventuelle feil i programmeringen kan bli gjennomgående, og kan føre til at spørsmål blir verdiløse.

Som det framgår av det vedlagte skjemaet, er det noen filtre i skjemaet til denne undersøkelsen, men vi har ingen indikasjoner på at disse ikke har fungert etter hensikten.

Innsamlingsfeil kan også komme av at svarpersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tid. Det kan også skyldes at spørsmål blir misforstått. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. I dette tilfellet er det gjort endringer i designet for nettopp å redusere risikoen for feil registrering ved at respondentene spørres om turer og handel siste måned og ikke siste kvartal og at det brytes ned i mindre varegrupper for å hjelpe respondenten å rapportere fra ulike handler og ikke måtte summere alt først for så å rapportere.

Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. For eksempel kan spørsmål om økonomi være sensitivt for enkelte. Respondentene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva respondenten oppfatter som sosialt ønskelig. I undersøkelsen om grensehandel kan det for eksempel være slik at respondentene oppgir for lavt kjøp av varegrupper som oppfattes som mer sensitive som alkohol og tobakksvarer. Det kan også hende at det blir rapportert for få eller mange turer, fordi de oppfatter det som sosialt ønskelig å svare slik.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under avledninger (omkodinger). Vi har kontrollert dataene fra denne undersøkelsen uten at vi har oppdaget feil som kan ha betydning for resultatene.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlings- og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller. Det gjelder særlig hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte. Tilfeldige feil har forventningen 0, og medfører ikke skjevhet i estimatene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

Vedlegg C: Vedlegg D: Spørreskjema

Grensehandel på dagsturer

Dette skjemaet handler om grensehandel på turer uten overnatting. Svarene dine vil kun bli brukt til å lage statistikk.

Ved å svare på skjemaet samtykker du til at vi kan bruke opplysningene dine til å utarbeide statistikk i tråd med gjeldende personvernregler.

Personvernregler

Svarene dine blir bare benyttet til å lage statistikk og til forskning. Svar som kan identifisere enkeltpersoner, vil aldri bli offentliggjort.

Undersøkelsen er frivillig, og du kan når som helst trekke deg og kreve at opplysningene dine blir slettet. Dette gjør du ved å ringe svartjenesten vår på 62 88 56 08 eller sende en e-post til svar@ssb.no. Vi anonymiserer alle opplysningene om deg innen ett år etter at du har svart.

Gren1

Har du vært på dagsturer til utlandet i løpet av <denne md. - 1>?

Hjelptetekst: Ta også med dagsturer som gjelder arbeid og pendling.

Nei

Hvis gren1 = 2 - gå over til ferdig.

Gren2

Hvor mange dagsturer til utlandet var du på i løpet av <denne md. - 1>?

_____ dagsturer

Hvis Gren2 >5 får IO tildelt en tilfeldig uke i forrige måned

Gren2.1

Var noen av disse turene i perioden <dd.mm.yyyy> - <dd.mm.yyyy>?

1. Ja
2. Nei

Hvis Gren2.1 = 1

Hvor mange dagsturer til utlandet hadde du i perioden <dd.mm.yyyy> - <dd.mm.yyyy>

Vi registrerer at du ikke hadde dagsturer denne uken. Vi spør derfor om en annen uke i <denne md. - 1>.

Hvor mange dagsturer til utlandet hadde du i perioden <dd.mm.yyyy> - <dd.mm.yyyy>

Hvis Gren2>0 => for hver reise

Gren4_

Nå kommer det noen spørsmål om disse turene <denne uka>.

Tekst ved neste reise:

Hvilket land reiste du til?

Sverige

1. Danmark
2. Finland
3. Russland
4. Annet land/Anna land

Hvis Gren4_ = Sverige

*Gren5_

Hvilket sted i Sverige reiste du til?

1. Strömstad/Norby/Svinesund
 2. Charlottenberg
 3. Storlien
 4. Riksgrensen
 5. Töcksfors
 6. Annet sted i Sverige, spesifiser./Anna stad i Sverige, spesifiser.
-

Hva var hovedformålet med turen?

1. Handletur/fritidsreise
2. Pendlerreise
3. Forretnings-/tjenestereise
4. Annet, spesifiser.

Hva var det viktigste transportmidlet på turen?

1. Bil, motorsykkkel, bobil e.l./bubil
2. Turbuss
3. Rutebuss
4. Tog
5. Fly (inkludert helikopter)/(inkluderte helikopter)
6. Båt, ferje
7. Fritidsbåt
8. Annet (til fots, på ski, sykkel e.l.)/Anna

*Gren5.1A

Hvor mye penger brukte du til transport?

_____ KR

Egen side

Nå kommer noen spørsmål om hva du kjøpte i [land]. Du skal bare oppgi det du selv betalte for, ikke det andre betalte.

Ønsker du å oppgi beløp i

1. Svenske kroner/Danske kroner/Euro/Rubler
2. Norske kroner

*Gren6_

Kjøpte du varer på denne turen?

1. Ja
2. Nei

Hvis gren6 = 1 Hvis IO har handlet varer stilles spørsmålene under.

Kjøpte du varer i mat- og dagligvarebutikk?

1. Ja
2. Nei

Hvor mye brukte du totalt i mat- og dagligvarebutikk?

_____ NOK/SEK/DKK/EUR/RUB

Av disse 1000 NOK/SEK/DKK/EUR/RUB, hvor mye brukte du på:

Skriv 0 for de varene du ikke har kjøpt.

- Mineralvann og brus _____ NOK
- Sjokolade og godteri _____ NOK
- Sigaretter og tobakk _____ NOK
- Sigarettar og tobakk _____
- Snus _____ NOK
- Øl _____ NOK
- Kosmetikk og hygieneprodukter _____ NOK
- Kosmetikk og hygieneprodukt _____
- Annen mat og dagligvarer _____ NOK
- Annan mat og daglegvarer _____
- Elektronikk _____ NOK
- Klær og sko, også til trening _____ NOK
- Klede og sko, også til trening _____
- Bolig- og interiørvarer _____ NOK
- Annet _____ NOK

I tillegg til varene du kjøpte i mat- og dagligvarebutikk, kjøpte du noen av disse varene i andre butikker?

Svaralternativet «Nei, ingen av disse varene» ligger nederst i lista.

- Mineralvann og brus
- Sjokolade og godteri
- Sigaretter og tobakk
- Sigarettar og tobakk

- Snus
- Annen mat og dagligvarer
- Annan mat og daglegvarer
- Øl
- Vin og brennevin
- Kosmetikk og apotekvarer
- Klær og sko, også til trening
- Klede og sko, også til trening
- Elektronikk
- Bolig- og interiørvarer
- Bildeler og bilrekvisita
- Bildelar og bilrekvisita
- Drivstoff
- Annet, spesifiser _____
- Anna, spesifiser
- Nei, ingen av disse varene
Nei, ingen av disse varene

Hvis noen av varene ovenfor er valgt.

Nå kommer spørsmål om dine utgifter til varer du har kjøpt i andre butikker.

Hvis varekategoriene er valgt

Hvor mye brukte du på mineralvann og brus?

Hvor mye brukte du på sjokolade og godteri?

Hvor mye brukte du på sigaretter og tobakk?

Hvor mye brukte du på snus?

Hvor mye brukte du på annen mat og dagligvarer?

Hvor mye brukte du på øl?

Hvor mye brukte du på vin og brennevin?

Hvor mye brukte du på kosmetikk og apotekvarer?

Hvor mye brukte du på klær og sko, også til trening?

Hvor mye brukte du på elektronikk?

Hvor mye brukte du på bolig- og interiørvarer?

Hvor mye brukte du på bildeler og bilrekvisita?

Hvor mye brukte du på drivstoff?

Hvor mye brukte du på [annet som er spesifisert]?

Kjøpte du mat eller drikke på kafé, gatekjøkken eller restaurant [på denne turen]?

- Ja
- Nei

Hvor mye brukte du?

Kjøpte du noen tjenester i [land]?

For eksempel service på bil, frisørtime eller tannlegetime?

1. Ja
2. Nei

Gren7b

Hvor mye brukte du?

Hvor nøyaktige er beløpene du har oppgitt?

1. Helt nøyaktige beløp
2. Ganske nøyaktige anslag
3. Brukbare anslag

4. Ganske grove anslag

5. Grove anslag

Takk for at du svarte på undersøkelsen.